

GENERÁLNA PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
ODBOR LEGISLATÍVY, STRATÉGIE a ÚSTAVNÉHO PRÁVA
oddelenie stratégie a analytických činností
ŠTÚROVA UL. 2, 812 85 BRATISLAVA 1

Gsa/4 1/22/1000 – 17

Bratislava 28. februára 2023

Opatrenie

Generálny prokurátor Slovenskej republiky vo veci stanoviska z 21. augusta 1995 sp. zn. III Gn 6016/1995 k uplatňovaniu ustanovení Trestného poriadku na ochranu svedka (stanovisko s por. č. 5/1995), takto

rozhodol:

Podľa § 10 ods. 2 zákona číslo 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 153/2001 Z. z.“)

sa zrušuje

písomné stanovisko z 21. augusta 1995 sp. zn. III Gn 6016/1995 k uplatňovaniu ustanovení Trestného poriadku na ochranu svedka (stanovisko s por. č. 5/1995) a jeho záväznosť pre prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry a asistentov prokurátorov na účely aplikačnej praxe.

Opatrenie neobsahuje odôvodnenie, pretože zákon č. 153/2001 Z. z. výslovne neustanovuje túto časť rozhodnutia ako obligatórnu (ide o rozhodnutie technicko-organizačnej povahy podľa § 10 ods. 18 Trestného poriadku per analogiam).

Opatrenie má charakter konštitutívneho individuálneho právneho aktu s účinkami ex nunc.

Maroš Žilinka

Dr. h. c. JUDr. Maroš Žilinka, PhD.
generálny prokurátor Slovenskej republiky

§ 101 ods. 3 Tr.por.
§ 101 ods. 4 Tr.por.
§ 101 ods. 6 Tr.por.
§ 101 ods. 7 Tr.por.
§ 101a Tr.por.

S t a n o v i s k o č. 5/95

generálneho prokurátora SR podľa § 33 ods. 2 Zákona o
prokuratúre k uplatňovaniu ustanovení Trestného poriadku na
ochranu svedka

1/ Právo na ochranu je súčasťou práv svedka, o ktorých
musí byť poučený. Postup podľa § 101 ods. 3, veta prvá, alebo
podľa

§ 101 ods. 4 Trestného poriadku je však možný, len ak obava z
ohrozenia jeho alebo inej jemu blízkej osoby v dôsledku
uvedenia údajov o svedkovi je dôvodná, založená na konkrétnych
skutočnostiach.

2/ V prípravnom konaní je len prokurátor oprávnený dať
podľa § 101 ods. 6 Trestného poriadku súhlas na postup podľa §
101 ods. 3, veta prvá, alebo podľa § 101 ods. 4 Tr.por., a to
v závislosti na stupni ohrozenia svedka alebo inej jemu
blízkej osoby. Prokurátor takýto súhlas dáva alebo odopiera
výlučne len na žiadosť svedka.

3/ Vyšetrovateľ (policajný orgán) je oprávnený postupovať
podľa § 101 ods. 3, veta prvá, alebo § 101 ods. 4 Trestného
poriadku len na základe žiadosti svedka a s predchádzajúcim
súhlasom prokurátora. Ak neuzná postup podľa týchto ustanovení
za dôvodný, je vyšetrovateľ (policajný orgán) povinný
postupovať podľa § 101a Trestného poriadku.

4/ Na postup podľa § 101 ods. 7 Trestného poriadku v
prípadoch odhaľovania trestných činov uvedených v ustanovení §
2 ods. 2 písm. a/ zákona NR SR č. 249/1994 Z.z., ani na postup
podľa § 101 ods. 3, veta druhá, nie je potrebný súhlas
prokurátora. Na postup podľa § 101 ods. 3, veta druhá, nie je
potrebné ani povolenie vypočúvajúceho. Rozhodnutie o tom, či
využije toto zákonné právo, ponecháva zákon svedkovi.

5/ Ak v prípravnom konaní bol voči svedkovi uplatnený
postup podľa § 101 ods. 4 alebo podľa § 101 ods. 7 Trestného
poriadku a prokurátor podáva v takej trestnej veci obžalobu,
materiály, v ktorých sú obsiahnuté údaje o totožnosti svedka
alebo iné utajované údaje o jeho osobe, súdu spolu s obžalobou
a vyšetrovacím spisom nezasiela, ale následne ich doručí

priamo predsedovi senátu, ktorému bola vec pridelená, s upozornením, o aké údaje ide.

- " -

Každý je v trestnom konaní povinný na predvolanie sa ustanoviť a vypovedať ako svedok o tom, čo mu je známe o trestnom čine a o páchatelovi alebo o okolnostiach dôležitých pre trestné konanie (§ 97 Trestného poriadku).

Svedok pri plnení tejto zákonnej povinnosti neraz dostáva do ohrozenia seba alebo jemu blízke osoby. Intenzita tohto nebezpečenstva sa zvyšuje s prienikom organizovaného zločinu do štruktúry kriminality a s nárastom jej násilných foriem. Je preto v záujme spoločnosti svedka pri plnení uvedenej občianskej povinnosti chrániť.

Výrazom snáh o ochranu svedka sú aj niektoré ustanovenia ostatnej novely Trestného poriadku - zákona č. 247/1994 Z.z.

Ak je dôvodná obava, že svedok alebo iná jemu blízka osoba by boli v dôsledku uvedenia bydliska tohto svedka ohrození, môže sa svedkovi povoliť, aby namiesto bydliska uviedol svoje pracovisko alebo inú adresu, na ktorú mu môže byť doručené predvolanie (§ 101 ods. 3 veta prvá).

Ak svedok skutočnosti dôležité pre trestné konanie zistil v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania postavenia alebo funkcie, môže sa sám rozhodnúť, že bude namiesto bydliska uvádzať svoje pracovisko (§ 101 ods. 3 veta druhá Tr. por.). Nepotrebuje na to povolenia vypočúvajúceho a nie je na to potrebný ani súhlas prokurátora. Takýto postup nie je podmienený ani obavou z ohrozenia svedka alebo inej, jemu blízkej osoby.

Ak je dôvodná obava, že oznámením totožnosti alebo bydliska, prípadne miesta pobytu svedka, je ohrozený jeho život, zdravie, telesná integrita alebo ak takéto nebezpečenstvo hrozí jemu blízkej osobe, môže sa svedkovi povoliť, aby neuvádzal údaje o svojej osobe. Na hlavnom pojednávaní však musí uviesť, ako sa oboznámil so skutočnosťami, o ktorých vypovedal. Materiály, ktoré umožňujú zistenie totožnosti takéhoto svedka, sa ukladajú na prokuratúre a v konaní na súde u predsedu senátu. Do spisu sa zakladajú iba vtedy, keď ohrozenie pominie. Aj takémuto svedkovi je v prípade potreby možné položiť otázky o takých okolnostiach, ktoré sa týkajú jeho hodnovernosti, osobitne otázky o jeho vzťahu k obvinenému alebo k poškodenému (§ 101 ods. 4 Tr. por.).

Súhlas na postup podľa § 101 ods. 3 veta prvá a podľa § 101 ods. 4 Tr. por. dáva predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor (§ 101 ods. 6 Tr. por.).

Ak vyšetrovateľ neuzná dôvod na postup podľa § 101 ods. 3 veta prvá a podľa § 101 ods. 4 Tr. por. hoci sa ho svedok domáha a uvádza konkrétne skutočnosti, ktoré podľa neho takýto spôsob postupu odôvodňujú, vyšetrovateľ predloží vec prokurátorovi, aby preskúmal správnosť postupu vyšetrovateľa.

Ak nehrozí nebezpečenstvo z omeškania, odloží výsluch svedka do doby, než prokurátor o tejto veci rozhodne. V opačnom prípade svedka vypočuje a do rozhodnutia prokurátora so zápisnicou o výsluchu zaobchádza tak, aby totožnosť svedka zostala utajená (§ 101a Tr. por.).

V § 88b ods. 2 Trestného poriadku, na ktoré ustanovenie § 101 ods. 7 Tr. por. odkazuje, je obsiahnutá forma utajenia agenta. Agentom je príslušník Policajného zboru, ktorý koná pod dočasnou alebo trvalou legendou. Legendou agenta je súhrn krycích údajov o jeho osobe, najmä o jeho totožnosti, narodení, rodnom liste, vzdelaní, rodinnom stave a zamestnaní. Pod touto legendou môže vystupovať v právnych vzťahoch v rámci svojho určenia.

Posilnenie ochrany svedka predstavuje aj nové ustanovenie § 101b Trestného poriadku. Podľa odseku 1 svedok, ktorý sa pre svoj vek, chorobu, telesné, zmyslové alebo duševné postihnutie alebo z iných vážnych dôvodov nemôže dostaviť na výsluch, môže byť vypočutý za použitia technických zariadení určených na prenos zvuku alebo obrazu. Toto ustanovenie, ako vyplýva z odseku 2, je možné primerane použiť aj vtedy, ak svedok pre svoj pobyt v cudzine sa nemôže alebo nechce dostaviť na výsluch, napríklad i preto, že sa cíti byť ohrozený, ale je ochotný vypovedať a príslušný orgán cudzieho štátu poskytne potrebnú právnu pomoc.

V konaní pred súdom je možné na ochranu svedka použiť aj postup ustanovený v novelizovanom znení § 209 Trestného poriadku. Podľa tohto ustanovenia ak je obava, že svedok v prítomnosti obžalovaného nevypovie pravdu, prípadne ak ide o výsluch svedka, ktorému alebo jemu blízkej osobe z podaného svedectva hrozí ujma na zdraví, smrť alebo iné závažné nebezpečenstvo, alebo o svedka, ktorého totožnosť musí zostať zo závažných dôvodov utajená, predseda senátu urobí vhodné opatrenia na zaistenie bezpečnosti alebo utajenie totožnosti svedka, prípadne vylúči obžalovaného, jeho dôverníkov a verejnosť po dobu výsluchu takéhoto svedka z pojednávacej siene. Po návrate do pojednávacej siene musí byť obžalovaný zoznamovaný s obsahom výpovede svedka, môže sa k nej vyjadriť aj bez toho, aby sa so svedkom stretol a môže mu prostredníctvom predsedu senátu klásť i otázky.

Na ochranu svedka sú určené i niektoré ustanovenia Trestného zákona. Podľa § 221 ods. 1,2 písm. a/, § 222 ods. 1,2 písm. a/, § 235 ods. 1,2 ísm. d/ a § 257 ods. 1,2 Trestného zákona sa skutočnosť, že trestný čin ublíženia na zdraví, vydierania alebo poškodzovania cudzej veci bol spáchaný na svedkovi alebo na jeho veci pre výkon jeho povinnosti alebo v súvislosti s jej výkonom, považuje za okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby trestu odňatia slobody.

Právo na ochranu za podmienok uvedených v zákone je právom svedka.

Pred výsluchom svedka treba nielen vždy zistiť jeho totožnosť, jeho pomer k obvinenému, ale i poučiť ho o práve odoprieť výpoveď, a ak je treba, aj o zákaze výsluchu alebo o

možnosti postupu podľa § 101 ods. 3 až 7, ako aj o tom, že je povinný vypovedať úplnú pravdu a nič nezamlčať (§ 101 ods. 1 Tr. por.). Zápisnica o výsluchu svedka musí vždy obsahovať presný a úplný obsah poučenia a vyjadrenie svedka k danému poučeniu, vrátane vyjadrenia, či sa svedok cíti byť ohrozený (§ 55 ods. 1 písm. e/ Tr. por.). V prípadoch, kedy tomu tak bude do tej miery, že budú prijaté procesné opatrenia na ochranu svedka, nebude vhodné uvádzať, z akých dôvodov sa svedok cíti byť ohrozený a ktoré skutočnosti to potvrdzujú, do zápisnice o výsluchu svedka. Aby však bola preskúmateľná zákonnosť rozhodnutia o povolení ochrany, treba o týchto skutočnostiach vyhotoviť záznam, ktorý sa spôsobom uvedeným pod písmenom f/ uloží spolu s údajmi o svedkovi u prokurátora.

Procesné opatrenia na ochranu svedka sa dostávajú do kolízie s právom obvineného na efektívnu obranu, avšak v prípade vážneho nebezpečenstva je ich treba považovať za nutné. Záujem na ochrane ohrozeného svedka sa ale musí zosúladiť s ústavne zaručeným právom obvineného na spravodlivé konanie (čl. 6 Európskej konvencie o ľudských práv). Podľa súdnej praxe Európskeho súdneho dvora pre ľudské práva je výsluch anonymného svedka v súlade so zásadami férového konania, ale len vtedy, keď obvinenému (obžalovanému) a jeho obhajcovi bola daná možnosť, aby otázkami spochybnili jeho vierohodnosť.

V právnom štáte konflikt medzi ochranou svedka a záujmom obhajoby priestor pre túto ochranu zužuje. Ochrana je možná iba pri vážnom ohrození základných práv svedka na ochranu života a zdravia, prípadne pri ohrození jemu blízkych osôb. Aby svedkovi mohla byť poskytnutá ochrana, musí sa preukázať, že existuje pre neho nebezpečná situácia. Skutočnosti, ktoré potvrdzujú danosť vážneho nebezpečenstva, sa môžu vyvodzovať, napríklad, z pokusu ho zastrašiť, alebo z poznatkov o tom, že obvinený má kontakty s kriminálnymi organizáciami a pod. Ochrana svedka sa pritom v dôsledku jej stretu so záujmom obvineného musí riadiť povahou a stupňom konkrétného ohrozenia svedka, a to tak pokiaľ ide o jej prípustnosť, ako aj pokiaľ ide o jej intenzitu.

Ochrana svedka je preto v ustanoveniach § 101 ods. 3 a 4 Trestného poriadku odstupňovaná v závislosti na povahe i miere ohrozenia. V prípade predpokladanom ustnaovaním § 101 ods. 3 veta druhá, sa existencia ohrozenia nepožaduje vôbec.

V prípade predpokladanom v § 101 ods. 3 veta prvá Tr. por. sa druh ohrozenia nešpecifikuje. Vysoká miera všeobecnosti jeho vyjadrenia dovoľuje predpokladať, že môže ísť o ohrozenie akýchkoľvek práv, záujmov alebo hodnôt, najmä života, zdravia, telesnej integrity, majetku alebo iných práv a právom chránených slobôd (predovšetkým domovej slobody). Miera zásahu do obvyklého spôsobu trestného konania je však v tomto prípade menšia. V prípade predpokladanom v ustanovení § 101 ods. 4 Trestného poriadku je miera zásahu do obvyklého spôsobu trestného konania podstatne väčšia. Je potom pochopiteľné, že okruh ohrozených objektov, na ktoré sa možnosť takéhoto postupu viaže, je užší, viaže sa len na ohrozenie života,

zdravia alebo telesnej integrity svedka alebo jemu blízkej osoby. Ide o taxatívny výpočet. Postup podľa odseku 4 by nebol možný, ak by bola daná iba dôvodná obava, že oznámením totožnosti svedka alebo jeho bydliska, či miesta pobytu by bol ohrozený, napríklad majetok svedka, alebo jemu blízkej osoby.

Na odstupňovanie miery ohrozenia nadväzuje miera zásahov do obvyklého spôsobu trestného konania, vyjadrujúca stupeň ochrany svedka. Menej invazívna je v odseku 3, pretože tu sa neposkytuje utajenie všetkých údajov o osobe svedka, ale len utajenie údajov o jeho bydlisku, ktoré sa do zápisnice o výsluchu svedka neuvedú. Ak je dôvodná obava, že svedok alebo iná jemu blízka osoba sú v dôsledku uvedenia bydliska tohto svedka ohrození, môže sa svedkovi povoliť, aby namiesto bydliska uviedol svoje pracovisko alebo inú adresu, na ktorú mu môže byť doručené predvolanie, môže svedok uviesť "namiesto bydliska", vyplýva, že v takýchto prípadoch sa bydlisko svedka do zápisnice o jeho výsluchu neuvádza.

Podstatne intenzívnejšia ochrana svedka je obsiahnutá v odseku 4, kde sa môžu utajiť všetky údaje o jeho osobe, vrátane informácií o jeho totožnosti, bydlisku, zamestnaní, rodinných a majetkových pomeroch a pod. Utajené údaje o osobe svedka, resp. materiály, ktoré ich umožňujú zistiť, sa do vyšetrovacieho spisu nezakladajú, ale sa ukladajú na prokuratúre (prokurátor je povinný urobiť opatrenia, aby mu ich vyšetrovateľ predložil a odtajene ich uloží) spôsobom, ktorý je popísaný pod písmenom f/) a v konaní na súde u predsedu senátu. Do vyšetrovacieho spisu sa založia len vtedy, keď ohrozenie pominie. Všetky orgány činné v trestnom konaní sú pritom povinné s materiálmi nakladať tak, aby v nich obsiahnuté údaje neboli prezradené osobám a orgánom, ktoré sa s nimi nemajú právo oboznamovať, najmä nie tým, pred ktorými sú údaje utajované.

Miera ochrany (podľa prvej vety odseku 3 alebo podľa odseku 4) je závislá len od povahy a miera konkrétneho ohrozenia svedka alebo jemu blízkej osoby. Postup podľa odseku 4 nie je závislý na tom, či už bola svedkovi poskytnutá ochrana podľa odseku 3.

Nie je rozhodujúce, či takéto nebezpečenstvo hrozí len svedkovi, alebo len jemu blízkej osobe, alebo hrozí obom. Osobou blízkou svedkovi na účely ustanovení § 101 ods. 3,4 Tr. por. treba rozumieť osobu, voči ktorej by svedok mal podľa § 100 ods. 2 Tr. por. právo odprieť výpoveď.

Obava z ohrozenia svedka alebo inej jemu blízkej osoby sa musí zakladať na konkrétnych skutočnostiach a dôkazoch, musí byť objektívna, reálna a intenzita ohrozenia musí byť úmerná požiadavkám vyplývajúcim z ustanovení § 101 ods. 3,4 Tr. por. Nestačí iba ničím nepodložená obava, ani obava konkrétnymi skutočnosťami alebo dôkazmi síce podložená, ale svojou intenzitou možného ohrozenia zanedbateľná.

Ustanovenie § 101 ods. 7 Trestného poriadku predpokladá ešte ďalšiu formu ochrany svedka v trestnom konaní, s použitím legendy (§ 88b ods. 2 Tr. por.). Ide vlastne o najintenzívnejší stupeň ochrany svedka. Kým podľa ustanovenia

§ 101 ods. 4 Tr. por. sa svedkovi môže povoliť, aby neuvádzal údaje o svojej osobe, tu sa svedkovi povolí, aby údaje o sebe uviedol legendou (legendou sa rozumie súhrn krycích údajov o osobe, o jej totožnosti, narodení, rodnom liste, vzdelaní, rodinnom stave, zamestnaní a pod.). Jedná sa o veľmi intenzívny zásah do obvyklého spôsobu trestného konania. Trestný poriadok možnosť takéhoto postupu nespája s existenciou ohrozenia svedka alebo jemu blízkej osoby, ale jeho použitie obmedzuje na odhaľovanie trestných činov uvedených v § 2 ods. 2 zákona č. 249/1994 Z.z. a aj v konaní o tam uvedených trestných činoch, povoľuje použiť legendu len vo výnimočných prípadoch. I keď sa to v ustanovení § 101 ods. 7 Tr. por. výslovne neuvádza, aj postup podľa tohto ustanovenia bude prichádzať do úvahy spravidla vtedy, keď bude dané ohrozenie svedka alebo jemu blízkej osoby na živote, na zdraví alebo telesnej integrite a to zvlášť intenzívne. Inak totiž spravidla nepôjde o "výnimočný prípad".

Pri odhaľovaní niektorých, mimoriadne závažných foriem trestnej činnosti možno však vážne ohrozenie svedka a iných jemu blízkych osôb prezumovať. Za takéto "výnimočné prípady" preto možno považovať, napríklad prípady mimoriadne závažných foriem organizovaného zločinu (peňazokazecstvo, obchod s drogami, so zbraňami, s rádioaktívnymi materiálmi, so ženami, s deťmi, medzinárodný terorizmus a pod.). Preto, že postup podľa § 101 ods. 7 Tr. por. je svojou povahou a procesnými dôsledkami závažnejším zásahom do obvyklého spôsobu trestného konania, mal by sa uplatniť len tam, kde nepostačuje ochrana svedka spôsobom podľa § 101 ods. 4 Tr. por.

Súhlas (nesúhlas) prokurátora na postup podľa ustanovení § 101 ods. 3 veta prvá, alebo § 101 ods. 4 Tr. por., je pre vyšetrovateľa záväzný (§ 101 ods. 6, § 164 ods. 4 Tr. por.).

V prípadoch upravených ustanovením § 101 ods. 3 veta druhá a ustanovením § 101 ods. 7 Tr. por. vyšetrovateľ súhlas prokurátora nepotrebuje a ani nie je povinný, ak sa svedok domáha postupu podľa týchto ustanovení Trestného poriadku a vyšetrovateľ dôvod naň neuzná, predložiť vec prokurátorovi na preskúmanie. Ustanovenie § 101a Tr. por. sa vzťahuje iba na žiadosti svedka na postup podľa § 101 ods. 3 veta prvá, alebo podľa § 101 ods. 4 Tr. por.

Prokurátor dáva súhlas podľa § 101 ods. 6 Tr. por. výlučne len na žiadosť svedka, ktorú mu spravidla predkladá vyšetrovateľ (nie je však vylúčené, že mu ju predloží aj policajný orgán, pokiaľ výsluch svedka je neodkladným alebo neopakovateľným úkonom podľa V. hlavy Trestného poriadku, ktorým sa začína prípravné konanie - § 158 ods. 4, 6 a § 12 ods. 11 Tr. por.). Žiadosť môže svedok predložiť prokurátorovi aj priamo. Bez žiadosti svedka prokurátor nemôže vydať na uplatnenie postupu podľa § 101 ods. 3 a 4 Trestného poriadku súhlas alebo pokyn vyšetrovateľovi alebo policajnému orgánu (argument: "... môže sa svedkovi povoliť.."). Takto by mohol prokurátor postupovať len vo vzťahu k ustanoveniu § 101 ods. 7 Tr. por., ale ani pre takýto postup spravidla nebude existovať dôvod.

Ak o udelenie súhlasu požiadal priamo svedok a prokurátor zistí, že na postup podľa § 101 ods. 3 veta prvá, alebo podľa § 101 ods. 4 Tr. por. nie sú splnené podmienky, udelenie súhlasu na takýto postup odoprie.

Prokurátor súhlas podľa § 101 ods. 6 Tr. por. udelí alebo jeho udelenie odoprie so znalosťou všetkých okolností prípadu. Splnenie podmienok na postup podľa § 101 ods. 3 veta prvá, alebo podľa § 101 ods. 4 Trestného poriadku zistí zo spisu, z návrhu predloženého vyšetrovateľom (policajným orgánom), zo žiadosti svedka, prípadne z jeho doplňujúcich vysvetlení.

Súhlas na postup podľa § 101 ods. 3 veta prvá, alebo podľa § 101 ods. 4 Tr. por. prokurátor podľa § 101 ods. 6 Tr. por. udelí (alebo jeho udelenie odoprie) písomným opatrením, ktoré vždy v odpise doručí vyšetrovateľovi (policajnému orgánu). Svedkovi ho doručí, len ak ho o súhlas požiadal priamo a prokurátor jeho udelenie odoprel. Ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania a predchádzajúci súhlas (nesúhlas) na postup podľa § 101 ods. 3 veta prvá, alebo podľa § 101 ods. 4 Tr. por. prokurátor nemôže vyšetrovateľovi (policajnému orgánu) dať vopred písomne, môže ho dať aj ústne alebo telefonicky, o čom vyhotoví úradný záznam. Vyšetrovateľovi (policajnému orgánu) ho vždy potvrdí aj písomne. Svedkovi len vtedy, ak o jeho udelenie požiadal priamo prokurátora a ak prokurátor udelenie súhlasu na postup podľa § 101 ods. 3 alebo 4 Tr. por. odoprel.

Ak svedok o postup podľa § 101 ods. veta prvá, alebo podľa § 101 ods. 4 Tr. por. žiada vyšetrovateľa, ten je povinný vždy predložiť vec prokurátorovi. Buď mu predloží svoj návrh (spolu so žiadosťou svedka) na udelenie súhlasu podľa § 101 ods. 6 Tr. por., ak uzná dôvod na postup podľa týchto ustanovení, alebo mu vec predloží na preskúmanie správnosti svojho postupu podľa § 101a Tr. por. ak ho neuzná. V druhom prípade, pokiaľ nehrozí nebezpečenstvo z omeškania, súčasne odloží výsluch svedka do doby, než prokurátor o tejto veci rozhodne, inak svedka vypočuje, ale do rozhodnutia prokurátora so zápisnicou o výsluchu zaobchádza tak, aby totožnosť svedka zostala utajená.

Ak prokurátor preskúmaním zistí, že vyšetrovateľ svedkovi postup podľa § 101 ods. 3 veta prvá, alebo podľa § 101 ods. 4 Trestného poriadku odoprel nedôvodne a že existujú zákonné podmienky na jeho uplatnenie, vyšetrovateľovi uloží, aby výsluch svedka uskutočnil za použitia týchto ustanovení. V prípade, že vyšetrovateľ vzhľadom na hroziace nebezpečenstvo z omeškania už výsluch svedka uskutočnil bez ich použitia, prokurátor mu uloží, aby svedka znovu predvolal a po zoznámení s rozhodnutím prokurátora zistil, či svedok chce svoju pôvodnú výpoveď vzhľadom na túto zmenu okolností pozmeniť alebo doplniť. V kladnom prípade ho vypočuje znovu a pôvodnú zápisnicu do vyšetrovacieho spisu nezaloží. Odovzdá ju prokurátorovi, ktorý ju uloží spolu z ostatnými utajenými údajmi o svedkovi ďalej uvedeným spôsobom. Ak svedok zotrvá na svojej výpovedi, vyšetrovateľ prepíše iba tú časť zápisnice o jeho výsluchu, v ktorej sú uvedené údaje, ktoré sa majú

utajiť. V takom prípade uvedie ako deň vykonania úkonu dátum pôvodného výsluchu. Vymenené listy z pôvodnej zápisnice o výsluchu svedka odovzdá vyšetrovateľ prokurátorovi, ktorý ich "utajene uloží" spôsobom popísaným pod písmenom f/. Zápisnicu o výsluchu svedka aprokurátor súdu spolu s obžalobou a trestným spisom nezasiela, ale následne ju doručí priamo predsedovi senátu, ktorému bla vec pridelená, s upozorním, o akú zápisnicu ide. Ak prokurátor preskúmaním zistí, že žiadosť svedka nie je dôvodná, vyšetrovateľovi uloží vykonať výsluch svedka bez použitia ustanovení § 101 ods. 3 alebo 4 Trestného poriadku, a ak už bol výsluch vzhľadom na hroziace nebezpečenstvo z omeškania vykonaný, uloží mu do originálu vyšetrovacieho spisu založiť zápisnicu o tomto výsluchu. Svedka prokurátor vždy vyrozumie písomne o výsledku preskúmania správnosti postupu vyšetrovateľa podľa § 101a Trestného poriadku a o vykonaných opatreniach. Vyrozumenie stručne odôvodní len vtedy, ak žiadosť svedka ako nedôvodnú odložil.

Uplatnenie ustanovení Trestného poriadku určených na ochranu svedka nemá vplyv na jeho zákonnú povinnosť vypovedať v trestnom konaní ako svedok (§ 97 Tr. por.), menovite vypovedať pravdu a nič nezamlčať. Porušenie týchto povinností môže mať za podmienok uvedených v § 175 ods. 1 Trestného zákona vznik zodpovednosti za trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku aj u svedka, u ktorého boli uplatnené procesné ustanovenia na jeho ochranu. Procesné opatrenia na jeho ochranu sa môžu uplatniť len vo vzťahu k údajom o jeho osobe a len v rozsahu a spôsobom, ktorý vymedzuje Trestný poriadok, nie vo vzťahu k takým častiam svedeckej výpovede, ktoré nemajú s utajenými údajmi o osobe svedka priamu súvislosť.

Aj svedok, ktorý je chránený postupom podľa § 101 ods. 4 Tr. por. je povinný na hlavnom pojednávaní uviesť, ako sa oboznámil so skutočnosťami, o ktorých vypovedal a v prípade potreby je mu možné položiť otázky o otakých okolnostiach, ktoré sa týkajú jeho hodnovernosti, osobitne otázky o jeho vzťahu k obvinenému alebo k poškodenému. Nie je vylúčená ani jeho konfrontácia s obvineným, prípadne inými svedkami (§ 94 ods. 1, § 103 Tr. por.). Obhajca obvineného má právo byť prítomný aj pri výsluchu "utajeného" svedka a klásť mu otázky (§ 165 Tr. por.). Vypočúvajúci pritom môže v odôvodnených prípadoch prijať v záujme svedka vhodné opatrenia v zmysle § 101 ods. 5 Tr. por. per analógiám (optické oddelenie svedka od konfrontovanej osoby, zmena hlasu prostredníctvom prenosu zvuku a pod.).

Vyšetrovateľ je povinný poučiť svedka o možnosti postupu podľa § 101 ods. 3 a 4 Tr. por. pred prvým výsluchom (§ 101 ods. 1 Tr. por.). Aby nezmaril možnosť utajenia údajov o osobe svedka, musí ho poučiť ešte skôr, ako ich svedok uvedie, bez prítomnosti obhajcu (§ 165 Tr. por.), najlepšie v takom časovom predstihu pred plánovaným vykonaním výsluchu (či iného úkonu), napríklad už pri predvolaní svedka, aby prokurátor mohol so znalosťou veci podľa § 101 ods. 6 Tr. por. dať (resp.

• odprieť) súhlas na postup podľa § 101 ods. 3 veta prvá, alebo podľa § 101 ods. 4 Tr. por., ak svedok o taký postup požiada.

Prokurátor i vyšetrovateľ (policajný orgán) sú povinní organizovať a uskutočňovať celú svoju činnosť tak, aby pri plánovaní a vykonávaní úkonov trestného konania, pri rozhodovaní a vykonávaní opatrení v rámci prípravného konania, vyhotovení rozhodnutí, spisovaní zápisníc a vyhotovovaní iných písomností, pri nakladaní so spisom i pri inom svojom postupe, najmä v styku s obvineným, s jeho obhajcom a inými osobami a orgánmi, bez ohľadu na to, či majú účasť na trestnom konaní, umožnili svedkovi uplatnenie práv na jeho ochranu a zaistili bezpodmienečnú ochranu utajovaných údajov pred všetkými nepovolanými osobami.

Pri praktickom uplatňovaní ustanovení § 101 ods. 3, 4 a 7 Trestného poriadku, ktoré sú určené na ochranu svedka, je potrebné zachovávať nasledovný postup:

a/ Ak sa so súhlasom prokurátora na žiadosť svedka povolí postup podľa § 101 ods. 3 prvá veta Tr. por. vo všetkých zápisniciach o úkonoch trestného konania, na ktorých má svedok účasť, sa namiesto údajov o bydlisku svedka, ktorého sa opatrenie týka, uvedie: "Doručovať na adresu:", za čím bude nasledovať svedkom uvedená adresa, a to aj keď ide o adresu pracoviska.

b/ Ak sú splnené podmienky na postup podľa § 101 ods. 3 druhá veta Tr. por., v príslušných zápisniciach o úkonoch trestného konania sa adresa bydliska svedka neuvedie. Namiesto údajov o bydlisku svedka sa iba poznamená: "Pracovisko:", za čím bude nasledovať presná adresa svedka.

c/ V prípadoch uvedených pod písmenami a/ a b/ sa údaje o bydlisku svedka nezisťujú. V zápisnici o úkone trestného konania sa poznamenávajú všetky ostatné údaje týkajúce sa osoby svedka a skutočnosti, ktoré je potrebné u svedka zisťovať podľa § 101 ods. 1, 2 a poznamenať v zápisnici podľa § 55 Trestného poriadku, prípadne aj ďalšie údaje pre kontakt so svedkom, ale len ak nesúvisia s jeho bydliskom.

d/ Prokurátor môže na žiadosť svedka podľa § 101 ods. 4 povoliť utajenie len niektorých, alebo i všetkých údajov o jeho osobe, ktoré sa v ďalšom trestnom stíhaní, pokiaľ nepominie ohrozenie svedka alebo jemu blízkej osoby, utajujú. V takom prípade zostanú v každej zápisnici o úkone, ktorý sa svedka týka, príslušné údaje nevyplnené a ak bolo utajené meno svedka, tento zápisnicu, pokiaľ jej podpísanie neodmietol (§ 56 ods. 1 Tr. por.), podpíše paraťou. Táto paraťa sa spolu s utajenými údajmi o svedkovi "utajene uloží" u prokurátora. Prokurátor záznam obsahujúci utajované údaje po podaní obžaloby doručí priamo predsedovi senátu, ktorému bola vec pridelená, spôsobom podľa písmena i/.

e/ Všetky údaje o svedkovi utajované spôsobom podľa písmena d/, pokiaľ neboli pojaté do zápisnice o výsluchu svedka, prokurátor po prijatí od vyšetrovateľa poznamená v úradnom zázname, ktorý "utajene uloží".

f/ "Utajeným uložením" treba rozumieť to, že záznam alebo

časť zápisnice alebo iná písomnosť obsahujúca utajené údaje o svedkovi sa vloží do zalepenej obálky, obálku v mieste prelepenia prokurátor podpíše, označí okrúhlou pečiatkou prokuratúry a prelepí priesvitnou páskou tak, aby obálku nebolo možné bez jej pretrhnutia otvoriť, na obálku uvedie, že ju môže otvoriť iba prokurátor príslušný na výkon dozoru nad vyšetrovaním alebo jemu nadriadený prokurátor, ak to je potrebné na vykonávanie úkonov trestného konania s tým, že prokurátor, ktorý ju neskôr otvoril, o otvorení vyhotoví záznam, ktorý podpíše a uvedie v ňom miesto, čas a dôvod jej otvorenia.

g/ Vyšetrovateľ (policajný orgán) utajené údaje o svedkovi nezisťuje. Ak údaje, na ktoré sa utajenie vzťahuje, vyšetrovateľ náhodne zistí inak (napríklad zo žiadosti svedka alebo súhlasu prokurátora, ak svedok o súhlas na postup podľa § 101 ods. 4 Trestného poriadku požiadal priamo prokurátora), odovzdá materiály, v ktorých sa utajované údaje nachádzajú, prokurátorovi. Vyšetrovateľ nesmie materiály, v ktorých sa utajované údaje nachádzajú, zakladať do originálu, ani do kópie vyšetrovacieho spisu, nesmie ich viesť vo svojej pomocnej evidencii alebo v evidenčných prostriedkoch úradu vyšetrovania Policajného zboru, ani ich mimo prokurátora oznámiť alebo inak použiť. Ak v dôsledku tohto postupu vyšetrovateľ nemôže svedka predvolať na úkon trestného konania alebo ho predviesť, predvolanie alebo predvedenie svedka na tento úkon zabezpečí prokurátor (na návrh vyšetrovateľa, ktorý prokurátorovi poskytne údaje o obsahu, čase a mieste konania úkonu) tak, aby totožnosť svedka zostala utajená (napríklad tým, že nechá svedka predviesť na miesto mimo sídla vyšetrovateľa, kde sa úkon vykoná).

h/ V prípadoch predpokladaných v ustanovení § 101 ods. 7 Tr. por., kedy sa aj na ochranu svedka použije legenda v zmysle 88b ods. 2 Tr. por., sa v zápisniciach o úkonoch trestného konania uvádzajú všetky údaje o svedkovi, avšak podľa legendy. Legendu vytvorí v spolupráci so svedkom prokurátor a krycie údaje osobne odovzdá vyšetrovateľovi. Vyšetrovateľ toto oznámenie vloží do kópie vyšetrovacieho spisu, ktorý utají. Právne údaje nezisťuje a svedka na úkony trestného konania predvoláva alebo predvádza spôsobom podľa písmena g/. Prokurátor vyhotoví porovnávaciu tabuľku pravých údajov o svedkovi a údajov podľa legendy a uschová ju v zalepenej obálke v dozorovom spise.

ch/ Vyšetrovateľ by nemal písomné opatrenie, ktorým dal prokurátor súhlas na postup podľa prvej vety § 101 ods. 3 alebo podľa § 101 ods. 4 Tr. por. alebo ktorým dal súhlas v konaní o trestných činoch uvedených v ustanovení § 2 ods. 2 písm. b/ zákona č. 249/1994 Z.z. na ochranu svedka podľa § 101 ods. 7 Tr. por. (s použitím legendy), zakladať do originálu ani do kópie vyšetrovacieho spisu. V zápisnici o úkone trestného konania, na ktolrom má svedok účasť, by mal poznamenať, že na postup podľa prvej vety § 101 ods. 3 alebo podľa § 101 ods. 4 Tr. por. dal prokurátor súhlas (označenie prokurátora, dátum vydania súhlasu a spisová značka veci, v

ktorej bol súhlas daný), bez toho, že by uviedol údaje, ktoré sa nezisťujú a neuvádzajú (§ 101 ods. 3 prvá veta Tr. por.), resp. ktoré sa utajujú (§ 101 ods. 4 Tr. por.). Ďalej by mal vyšetrovateľ postupovať podľa povahy súhlasu spôsobom podľa písmena a/ alebo d/ alebo h/. V prípade postupu podľa § 101 ods. 7 Tr. por. by mal vložiť oznámenie prokurátora obsahujúce legendu svedka do kópie vyšetrovacieho spisu, ktorý by mal utajiť. V origináli vyšetrovacieho spisu by použitie postupu podľa § 101 ods. 7 Tr. por. nemal žiadnym spôsobom nevyznačiť.

i/ Ak v prípravnom konaní bol voči svedkovi uplatnený postup podľa § 101 ods. 4 alebo 7 Trestného poriadku a prokurátor podáva v takej trestnej veci obžalobu, materiály, v ktorých sú obsiahnuté údaje o totožnosti svedka alebo iné utajované údaje o jeho osobe, súdu spolu s obžalobou a trestným spisom nezasiela, ale následne ich doručí priamo predsedovi senátu, ktorému bola vec pridelená, s upozornením o aké údaje ide.

Bratislava 21. augusta 1995

Generálny prokurátor
Slovenskej republiky:
JUDr. Michal Vaľo, CSc.
vz. (nečitateľný podpis, v.r.)